

3. Про виконавче провадження: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207 (в редакції від 2 березня 2014 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

4. Суботін Є., Черв'якова О., Марочкін І. Представницька функція прокурора // Право України. – 1997. – № 11. – 63–65 с.

5. Банах С. Зміцнення інституту представництва в органах прокуратури як гаранта формування правової держави // Вісник національної академії прокуратури України. – 2013. – № 5. – 42 с.

Самсоненко Л.А.

студент;

Кобзар В.В.

кандидат юридичних наук, старший викладач,

Навчально-науковий інститут права та соціальних технологій

Чернігівського національного технологічного університету

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДСТАВ ВІДМОВИ У СТРАХОВИХ ВИПЛАТАХ

Страховання як система захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб – необхідний елемент соціально-економічної системи суспільства [4]. Взагалі, страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів та доходів від розміщення коштів цих фондів [2].

На сучасному етапі життя страхування набуває неабиякого значення. Підвищення ролі страхування можна пояснити прагненням особи захистити свої майнові інтереси. Для досягнення поставленої мети фізичні та юридичні особи укладають договори страхування зі страховими компаніями.

Договір страхування – це договір, за яким одна сторона (страховик) зобов'язується у разі настання певної події (страхового випадку) виплатити другій стороні (страхувальникові) або іншій особі, визначеній у договорі, грошову суму (страхову виплату), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі та виконувати інші умови договору [3]. Тобто, здійснення страхової

виплати є обов'язком страховика, який виникає в разі настання страхового випадку [2; 3].

Однак, Цивільним кодексом України передбачено, що страховик має право відмовитися від здійснення страхової виплати у разі:

1) навмисних дій страхувальника або особи, на користь якої укладено договір страхування, якщо вони були спрямовані на настання страхового випадку, крім дій, пов'язаних із виконанням ними громадянського чи службового обов'язку, вчинених у стані необхідної оборони (без перевищення її меж), або щодо захисту майна, життя, здоров'я, честі, гідності та ділової репутації;

2) вчинення страхувальником або особою, на користь якої укладено договір страхування, умисного злочину, що призвів до страхового випадку;

3) подання страхувальником завідомо неправдивих відомостей про об'єкт страхування або про факт настання страхового випадку;

4) одержання страхувальником повного відшкодування збитків за договором майнового страхування від особи, яка їх завдала;

5) несвоєчасного повідомлення страхувальником без поважних на те причин про настання страхового випадку або створення страховикові перешкод у визначенні обставин, характеру та розміру збитків;

б) наявності інших підстав, встановлених законом [3].

Аналогічні підстави відмови у страхових виплатах містяться і в Законі України «Про страхування», в тому числі, даний закон передбачає таку підставу як «інші випадки, передбачені законом». Тобто, передбачений ст. 26 Закону України «Про страхування» і ст. 991 Цивільного кодексу України перелік підстав для відмови у страхових виплатах є відкритим. Тому, на нашу думку, логічним є питання: «Які ще є підстави для відмови у здійсненні страхових виплат?».

Дослідивши наукову літературу, можна сказати, що підставами для відмови у здійсненні страхових виплат страховиком можуть бути й інші підстави, що визначені законодавством України, та передбачені умовами договору страхування. Поширеними підставами для відмови у здійсненні страхових виплат, що передбачаються договорами страхування, є: непереборна сила, військові дії або інші військові заходи [5].

Слід враховувати, що відповідно до ч. 2 ст. 991 Цивільного кодексу України договором страхування можуть бути передбачені

також інші підстави для відмови здійснити страхову виплату, якщо це не суперечить закону [3].

З цього приводу необхідно зазначити, що у ст. 979 Цивільного кодексу України та у ст. 16 Закону України «Про страхування» зазначено, що за договором страхування страховик зобов'язується у разі настання страхового випадку виплатити страхувальникові або іншій особі, визначеній у договорі, грошову суму (страхову виплату), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі та виконувати інші умови договору [2; 3].

Тобто, виходячи із змісту цих норм, можна зробити висновок, що коли виникає страховий випадок, страховик зобов'язаний виплатити страхове відшкодування, а інші умови договору є підставою для відмови лише в тому разі, якщо таке порушення положень договору страхувальником перешкодило страховику переконатися, що ця подія є страховим випадком, і має оцінюватись окремо у кожному випадку.

Зокрема, несвоєчасне повідомлення страховика про настання страхового випадку саме по собі не може бути підставою для відмови від страхового відшкодування, а лише в тому випадку, коли воно позбавляє страховика можливості дізнатися чи є ця подія страховим випадком, тобто якщо буде доведено, що відсутність у страховика відомостей про це могло вплинути на його обов'язок виплатити страхове відшкодування [4].

Вважаємо, що відсутність вичерпного переліку підстав, за яких страховик може відмовитися від страхових виплат є значним недоліком законодавства, який потребує усунення. Адже відкритість даного переліку, дає можливість страховикам не сплачувати страхові виплати, шляхом внесення до договорів страхування підстав звільнення від сплати страхових виплат, які не передбачені законом, але і не суперечать йому. Кількість таких підстав може бути досить великою, адже законодавством не обмежена кількість таких підстав, які можуть передбачатися договором страхування.

Також важливим є те, що наявність підстави «інші випадки, передбачені законом» дає можливість страховикам тлумачити дане положення на свою користь, що позбавляє можливості страхувальника отримувати страхові виплати навіть тоді, коли такі повинні бути виплачені. Адже не завжди страхувальники є юридично обізнаними і, як наслідок, не завжди розуміють значення всіх умов договору. В тому ж випадку, якщо особа не розуміє значення того чи іншого положення закону чи договору, вона не

знає чи відноситься подія, яка з нею трапилася, до страхового випадку і чи має вона право на страхове відшкодування. Як правило, юридично необізнані особи, у випадку відмови виплати страхового відшкодування, не звертаються до суду за захистом своїх прав, адже вважають, що страхова компанія чинить згідно з законодавством. Тим самим страхові компанії мають змогу економити свої кошти, що є для них позитивним явищем.

На нашу думку, необхідно удосконалити законодавство з даного питання. А саме, необхідно затвердити вичерпний перелік підстав відмови у страхових виплатах. Такий перелік дасть змогу однаково застосовувати законодавство в цій сфері всіма страховиками, зупинить їх свавілля та надасть страхувальникам гарантії виплати страхової суми або ж відмови в такій виплаті виключно на законній підставі.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.
2. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 року № 85 / 96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № № 40-44. – Ст. 356.
4. Узагальнення судової практики розгляду цивільних справ, що виникають з договорів страхування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/AB5E8816C6475569C2257905003047C1?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=AB5E8816C6475569C2257905003047C1&Count=500&>.
5. Цивільне право України. Особлива частина. – Дзера О.В. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/73294-pdstavi-dlya-vdmovi-vd-zdysnennya-strahovih-viplat.html>.

Тютюшова В.О.

студентка,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЗАПОВІТ В НОТАРІАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ

Легальне визначення заповіту, що міститься у ст. 1233 ЦК України, є досить лаконічним і визначає заповіт як особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті. Більш